

Matkailun yritysekosysteemin kehittäminen Ivalossa ja Saariselällä -hanke

Kunnanhallituksen elinvoimajaosto 27.02.2025 § 12
60/02.05.02.01/2025

Valmistelija

Kehittämiskoordinaattori

Matkailun yritysekosysteemin kehittäminen Ivalossa ja Saariselällä -EAKR-hankkeessa laaditaan osallistavassa prosessissa kokonaisvaltainen kehittämissuunnitelma, joka ohjaa Ivalon ja Saariselän kehittämistä vetovoimaiseksi matkailun yritysekosysteemiksi ja ympärivuotisesti saavutettavaksi matkailualueeksi. Saariselän ja Ivalon alue on voimakkaasti kehittymässä ja alueen matkailun vetovoima on kasvanut ja edelleen kasvamassa. Kehittämissuunnitelmalla varmistetaan se, että alueen kehitys tapahtuu suunnitellusti ja että kehittämistä voidaan ohjata varmistaen matkailun kestävyys ja sen rajat. Hanketta voidaan kutsua myös ns. Master Plan -hankkeeksi.

Alueen matkailijamäärät ovat kasvaneet viime vuosina, erityisesti kansainvälisten matkailijoiden osalta. Tämä haastaa palvelujen ja infran kehittämistä aivan uudella tavalla. Vuonna 2024 Inari-Saariselän alueella oli yhteensä 605 000 rekisteröityä majoitusyötä. Kasvua edelliseen vuoteen nähden oli 4,2 %. Erityisesti ulkomaisten matkailijoiden osuus kasvoi (18 %). Majoitusmyynnin arvo oli vuonna 2024 yhteensä 67,8 miljoonaa euroa, josta Saariselän osuus oli 33 miljoonaa euroa. Vuoden 2024 aikana Saariselällä oli 332 000 rekisteröityä majoitusyötä, mikä oli 12 % enemmän kuin vuotta aikaisemmin. Ulkomaisten yöpymisten osuus oli 65 % ja määrä kasvoi 16 %:lla edelliseen vuoteen nähden. Keskimäärin Saariselällä viivytään 2,2 vuorokautta. Saariselän markkinaosuus koko Lapin matkailusta on 9,8 %. Ivalon kylän matkailutilastoja ei kerätä erikseen, luvut sisältyvät koko Inari-Saariselkä-alueen matkailun tilastoihin.

Hanketta on valmisteltu Inarin kunnassa yritys- ja kehittämispalvelujen ja teknisen osaston yhteistyönä. Hanketta on valmisteltu yhdessä ns. pyöreän pöydän keskustelussa keskeisten sidosryhmien kanssa. Hanke on jatkoa Inarin kunnan Spirit of Inari -matkailuseminaarissa lokakuussa 2024 aloittamalle prosessille, jolla halutaan edistää alueen matkailun kestävää ja uudistavaa kehittämistä.

Kunnan elinkeinojen kehittämisessä painottuu elinkeino-ohjelman (2024-2030) mukaisesti tulevana vuosina elinkeinojen monipuolistaminen ja ympärivuotisuuden edistäminen ja sekä elinkeinojen sosiaalisesti kestävä kasvun sekä luonnon kestävä käytön tukemista edistävät toimenpiteet. Erillisiä toimenpiteitä, joita esitettävillä investoinneilla edistetään, ovat elinkeino-ohjelmassa mainitut vastuullisten ja ilmastoviisaiden matkailupalvelujen ja -rakenteiden kehittäminen sekä kylien elinvoiman ja viihtyvyyden lisääminen kehittämis- ja investointitoimilla. Kehittämisen tarve lähtee keskusta-alueiden ja niiden vaikutusalueen elinvoimaisuuden säilyttämisestä, elinympäristön laadun turvaamisesta ja liiketoiminnan näkökulmasta vetovoimaisena ympäristönä kehittymisestä. Hankkeella konkretisoidaan Pohjois-Lapin maakuntakaavan (2040) ja Inarin kunnan maapoliittisen ohjelman linjauksia Ivalossa ja Saariselällä.

Hankkeen tavoitteena on tukea Ivalon ja Saariselän pk-yritystoiminnan kehittymistä, kansainvälistymistä ja markkinointiedellytyksiä. Tavoitteena on edistää matkailun kilpailukyvyn parantumista sekä mahdollistaa pk-yrityksille uusia liiketoimintaedellytyksiä alueella. Hankkeella kehitetään alueen matkailun yritysekosysteemiä, verkostoa ja osaamiskeskittymää. Hankkeella tuetaan kunnallista aluesuunnittelua, kaavoitusta sekä kyläkuvan kehittämistä

ohjatusti. Hankkeen myötä kunnan sisäinen investointien ja infran suunnittelu ja sen ohjaus paranee ja kaikki uudet investoinnit saadaan paremmin tukemaan alueen kokonaiskehittämistä. Kehittämissuunnitelmalla tunnistetaan alueen asemakaavan ja yleiskaavan kasvun potentiaali ja yhteensovitetään maankäytön eri muotoja. Hanke on koko alueen elinkeinollisia edellytyksiä parantava. Uuden yritysekosysteemin odotetaan tuovan pitkällä tähtäimellä pysyviä vaikutuksia koko kunnan elinvoiman ja matkailutoiminnan tulojen lisääntymiseen uusina yrityksinä, työpaikkoina ja asukkaina sekä matkailun ympärivuotisuuden lisääntymisenä.

Hankkeessa viedään eteenpäin myös Inarin kunnan hallinnoimassa Reitit kartalle -hankkeessa (2023-24) tunnistettuja kehittämistarpeita ja ideoita, jotka liittyvät mm. eri liikuntamuotojen ja alueella liikkuvien kulkemiseen ja reittien huomioimiseen kaavoituksessa ja liikennejärjestelyissä nykyistä paremmin, alueen opasteiden yhtenäistämiseen ja yleisilmeen kehittämiseen. Hankkeessa otettaisiin huomioon erilaisten matkailupalvelualueiden (mm. eläinmatkailu-, ohjelmapalvelut ja niitä tukevat rakenteet) sijoittuminen alueella sekä alueelta puuttuvien palvelujen ekosysteemin kehittäminen. Kun matkailu kehittyy, heijastuu se myös tarpeisiin kehittää muita palveluja alueilla (mm. kaupan ala, pesula, parturikampaamo, hyvinvointipalvelut, kuljetus- ja liikenne) sekä tarpeisiin osoittaa työntekijöille uusia asuntoja. Hankkeessa huomioidaan sidosryhmien, yhteisön ja paikallisten asukkaiden näkökulma kehittämisessä ja matkailun sosiaalinen kestävyys. Hankkeessa kiinnitetään erityistä huomiota kulttuuriseen, sosiaaliseen ja taloudelliseen vastuullisuuteen. Matkailun yritysekosysteemi edellyttää myös toimivaa matkailuneuvontaa. Hankkeessa kehitettäisiin digitaalisen matkailuneuvonnan ratkaisu.

Hankkeen konkreettisena tuotoksena on kehittämissuunnitelma, joka sisältää kehittämislinjaukset vuoteen 2040, havainnekuvineen ja karttoineen alueista, tiekartan linjausten toimeenpanoon, valittujen alueiden aluetaloudellisten ja työllisyysvaikutusten arvioinnin, ohjeistuksen kulttuuriympäristöön ja luontoarvoihin soveltuvan rakentamisen ja kyläkuvien ilmeestä, digitaalisen matkailuneuvonnan toteutuksen sekä markkinointi-materiaalit eri kohderyhmille. Kehittämissuunnitelman pohjalta tuotettava investoin - markkinointimateriaali suunnataan eri kohderyhmille: Hankkeen varsinaisia kohderyhmiä ovat alueella sijaitsevat sekä toimivat matkailuyritykset ja matkailualan laaja klusteri (muut matkailuun liitännäiset palvelut) sekä uudet yrittäjät, rahoittajat sekä investorit. Hankkeen välillisiä kohderyhmiä ovat kansainväliset ja kotimaiset matkailijat, matkanjärjestäjät, uusien yritysten työntekijät ja heidän mahdolliset perheensä uusina asukkaina sekä jo alueilla asuva paikallinen väestö.

Hanke toteutettaisiin kokonaisuutena ostopalveluna. Hankkeen hallinnoinnista, mukaan lukien ostopalvelujen kilpailuttamisesta vastaisi yritys- ja kehittämispalvelut. Hankkeelle asetettaisiin ohjausryhmä, johon tulisivat mm. kunnan teknisen osaston ja yritys- ja kehittämispalvelujen edustus, Lapland North Destinations Oy, Metsähallitus, saamelaiskäräjät, paliskunnat ja alueen yritysten edustajat (2 kpl). Hankkeen työpajoihin ja haastatteluihin kutsuttaisiin osallistumaan laajasti eri sidosryhmiä ja yrityksiä.

Hankkeen kokonaiskustannukset ovat 147 500 €, josta Lapin liiton EAKR-rahoituksen osuus olisi 80 % ja Inarin kunnan omarahoitusosuus olisi 20 % ollen enintään 29 500 €. Omarahoitusosuudesta vuodelle 2025 kohdistuisi noin 25 600 € ja vuodelle 2026 noin 3900 €. Omarahoitusosuus katettaisiin yritys- ja kehittämispalvelujen talousarviovarauksesta, jota vuodelta 2025 säästyy matkailuneuvonnasta. Matkailuneuvontaan oli varattu budjetissa rahoitusta 30 000 €.

Esittelijä

Kehitysjohtaja Henna Kontsas

Päätösehdotus

Elinvoimajaosto päättää

1. että Inarin kunta hakee Lapin liiton EAKR-rahoitusta Matkailun yritysekosysteemin kehittäminen Ivalossa ja Saariselällä -hankkeelle 28.2.2025 päättyvässä haussa
2. kunnan sitoutumisesta hankkeen enintään 29 500 euron omarahoitusosuuden kattamiseen
3. valtuuttaa kehitysjohtajan tekemään teknisiä muutoksia hankehakemukseen
4. valtuuttaa kehitysjohtajan tekemään hankkeen toteutuksen aikaiset hankinta- ja muut sopimukset
5. valtuuttaa kehitysjohtajan jatkamaan muiden rahoituslähteiden kartoittamista ja hakemaan rahoitusta toisaalta, mikäli hanke ei saa rahoitusta EAKR-haun kautta.

Pöytäkirja tarkastetaan tämän pykälän osalta kokouksessa.

Päätös

Elinvoimajaosto hyväksyi kohdat 1.-3. ja 5. kehitysjohtajan esityksen mukaisesti.

Elinvoimajaosto korjasi ja hyväksyi kohdan 4. alla olevassa muodossa:
"Valtuuttaa kehitysjohtajan tekemään hankkeen toteutuksen aikaiset hankinta- ja muut sopimukset hankkeen budjetin raameissa".

Pöytäkirja tarkastettiin tämän pykälän osalta kokouksessa.

Toimeksi: kehittämiskoordinaattori

Lisätietoja: kehitysjohtaja Henna Kontsas, puh. 040 351 1330,
henna.kontsas@inari.fi
